

Höstens viktigaste fiskeripolitiska frågor

Östersjöns fiskbestånd är i kris, och som folkvald politiker har du ett ansvar att agera. Ett historiskt överfiske och effekter av klimatförändringar hotar hela ekosystemet. Samtidigt kostar fisket svenska skattebetalare [626 miljoner kronor](#), varje år. I höst är det viktigt att du tar ställning för en hållbar förvaltning av vår gemensamma fiskeresurs, så att våra fiskbestånd återigen blir livskraftiga och havets resurser bevaras för kommande generationer.

Det här kan du göra

Höstens viktigaste beslut är 2025 års fiskekvoter i Östersjön. Årets kvotförhandlingar, som sker mellan EU:s medlemsländer, äger rum 21–22 oktober. Sverige representeras av landsbygdsminister Peter Kullgren. Du kan påverka Sveriges förhandlingsposition genom att göra din röst hörd i Miljö- och jordbruksutskottet (3 oktober) och EU-nämnden (datum ännu ej fastställt). Nedan listar vi sex åtgärder som har betydelse för Östersjöns framtid – du kan läsa mer detaljer om varje åtgärd på kommande sidor.

Följande åtgärder är relevanta att lyfta inför kvotförhandlingarna:

- ➔ **Betona vikten av låga fiskekvoter**
Kvoterna måste sättas lägre än EU-kommissionens förslag och [ICES](#) råd. Råden borgar inte för en robust och långsiktig återhämtning av utsatta bestånd.
- ➔ **Uppmärksamma att vetenskapliga råd omges av stora osäkerheter**
Osäkerhet och risk beaktas inte i rådgivningen, vilket kan leda till överskattning av beståndens livskraft och återhämtningsförmåga.
- ➔ **Se till att ministerrådet följer lagen**
EU:s fiskeministrar fattade under förra årets kvotförhandlingar [beslut som stred mot gällande fiskerilagstiftning](#), det får inte upprepas.

Utöver åtgärder inom ramen för kvotförhandlingarna, är följande åtgärder viktiga:

- ➔ **Följ upp införandet av storleks- och åldersfördelning i vetenskapliga rådgivningen**
Påminn ansvariga politiker att rådgivningen skyndsamt beaktar fiskbeståndens storleks- och åldersfördelning, då större och äldre fiskar är viktiga för reproduktionen.
- ➔ **Verka för att en utflyttning av trålgränsen genomförs**
Den föreslagna utflyttningen av trålgränsen från fyra till tolv sjömil är viktig för att skydda kustnära fiskbestånd och främja deras återhämtning.
- ➔ **Påtala brister i svensk fiskerikontroll och kräv åtgärder**
För att säkerställa hållbart fiske och korrekta vetenskapliga råd för kvotsättning krävs kraftfulla åtgärder i fiskerikontrollen, som i dagsläget är undermålig.

➔ **Betona vikten av låga fiskekvoter**

Att minska fiskekvoterna är den mest effektiva kortsiktiga åtgärden för att säkerställa fiskbeståndens långsiktiga reproduktionsförmåga, och därmed se till att vi har livskraftiga bestånd vi kan fortsätta fiska på i framtiden.

Under många år har fiskekvoterna överskridit de vetenskapliga råden, vilket har resulterat i försvagade fiskbestånd. Bestånden har nu svårare att motstå påfrestningar från fortsatt fiske. Trots att dagens kvoter sätts i det lägre spannet av den vetenskapliga rådgivningen, är detta fortfarande otillräckligt. För att ge fiskbestånden en reell chans till återhämtning krävs kvoter med betydligt större säkerhetsmarginaler, därmed bör fiskekvoterna sättas under både de vetenskapliga råden och EU-kommissionens förslag.

Landsbygdsministern menar att han minskat kvoterna mer än vad tidigare ministrar lyckats med. Det är bara delvis rätt. I proportion till beståndens storlek och dåliga hälsotillstånd är kvoterna inte tillräckligt låga. Dagens lägre kvoter är primärt en konsekvens av minskade fiskbestånd, inte ett resultat av framgångsrika förhandlingar.

➔ **Uppmärksamma att vetenskapliga råd omges av stora osäkerheter**

Forskning är den bästa kunskapen vi har, men den innefattar också osäkerheter som i dagsläget inte beaktas i fiskeriförvaltningen. Dagens vetenskapliga råd kvantifierar eller beskriver inte osäkerheter och risk, de kan också dras med stora brister avseende uppskattningar av beståndens livskraft och sammansättning. Det kan leda till att beslutsfattare överskattar beståndens livskraft och återhämtningsförmåga.

Data som ICES använder i sina analyser kommer från forskarnas provfiske och ekolodsundersökningar, och yrkesfiskarnas loggböcker. Dessa källor innehåller osäkerheter, vilket både ICES och enskilda forskare inom ICES, påtalar.

ICES ramverk för råd om fiskemöjligheter hanterar inte risker, vilket beror på hur EU har formulerat uppdraget till ICES. ICES svarar på frågan "Hur mycket kan vi fiska?" utan att värdera och kommunicera riskerna som rådet kan innebära. Dessutom ger ramverket inte fiskbestånden tillräckligt med tid att återhämta

Foto: Tobias Dahlin/Azote.

sig efter perioder av låg biomassa, vilket kan leda till att bestånd som visar tecken på förbättring utsätts för ökat fisketryck för tidigt.

➔ **Se till att ministerrådet följer lagen**

Vid förra årets kvotförhandlingar beslutade EU:s fiskeministrar att tillåta ett riktat fiske på sill och strömming i centrala Östersjön – i strid med gällande fiskerilagstiftning, och trots EU-kommissionens förslag om enbart bifångstkvot beaktat beståndets låga biomassa. Beslutet visar på stor nonchalans för hållbarhet och juridisk integritet. Det framstår som att ministerrådet anser sig stå över de lagar som ska styra fisket (den gemensamma fiskeripolitiken) och bevara våra gemensamma naturresurser för framtiden. Vi måste kräva att våra politiker agerar enligt lagarna de själva stiftat.

➔ **Följ upp införandet av storleks- och åldersfördelning i vetenskapliga rådgivningen**

En viktig faktor för att förbättra den vetenskapliga rådgivningen och säkerställa ett hållbart fiske är att inkludera en bedömning av fiskbeståndens storleks- och åldersfördelning. Större och äldre fiskar spelar en viktig roll för ett beståndets överlevnad, då de har en överlägsen reproduktionsförmåga jämfört med mindre och yngre individer. Tack vare engagemang från svenska riksdagsledamöter, och regeringens agerande, är nu storleks- och åldersfördelning på väg in i den vetenskapliga rådgivningen. Men implementeringen dröjer – därför är det betydelsefullt att lyfta vikten av att åtgärden genomförs.

➔ Verka för att en utflyttning av trålgränsen genomförs

En utflyttad trålgräns från dagens fyra till tolv sjömil kan vara [betydelsefull för att skydda fiskens lek- och uppväxtområden](#) längs kusten och främja återhämtningen av fiskbestånden. [Sverige har befogenhet att genomföra detta ensidigt](#) efter samråd med EU-kommissionen, berörda länder och den rådgivande nämnden. Regeringens [nya havsproposition](#) innefattar en utflyttad trålgräns, vilket är ett mycket välkommet initiativ, men dess genomförande återstår att se. Det är därför relevant att påminna regeringen om behovet av detta, och samtidigt uppmärksamma att inga undantag för trålfiske får ske.

➔ Påtala brister i svensk fiskerikontroll och kräv åtgärder

En fungerande fiskerikontroll är en grundförutsättning för ett hållbart fiske. [Men den svenska fiskerikontrollen fungerar inte.](#) Felrapporteringar och fusk är vanligt förekommande, och konsekvenserna för fisket minimala. Värdet av en fångst kan uppgå till flera miljoner kronor, men att rapportera fel fångst av sill och skarpsill leder i många fall bara till en bot på ca 2000 kronor. Bristfällig fiskerikontroll påverkar de vetenskapliga råden, då ICES använder yrkesfiskets data. Detta kan leda till för höga fiskekvoter som överskrider beståndens kapacitet. Kräv att regeringen prioriterar [åtgärder som skärper kontrollen och leder till att fiskerilagstiftningen efterlevs](#), vilket inte görs i dagsläget.

Fiskekvoterna 2025 - [ICES råd](#) och [EU-kommissionens förslag](#)

Som regel behöver fiskekvoterna minska till nivåer under lägsta spannet i ICES vetenskapliga råd. Det ger fiskbestånden utrymme för återhämtning. Lägre kvoter är en säkerhetsmarginal för att minimera risker som följer av osäkerheter i den vetenskapliga rådgivningen. I tabellen nedan anges samtliga siffror i ton. Läs mer detaljer på nästa sida.

Fiskbestånd (Delområde)	Kvot 2024	ICES råd för 2025	EU-kommissionens förslag för 2025	Kommentar
Torsk Östra Östersjön (25 – 32)	595	0	191	Beståndet har inte återhämtat sig, trots fem år av fiskestopp. Bifångst av torsk i fisket efter plattfisk måste minska.
Sill/strömning Bottniska viken (30 – 31)	55 000	-	-	Råd uppskjutet. Se ICES färdplan för möjliga bevarandeåtgärder.
Sill/strömning Riga (28.1)	37 959	30 394 – 45 235	41 635	Beståndet är i bättre skick än övriga Östersjöbestånd, mycket beroende på miljöfaktorer och andra fiskeregler.
Sill/strömning Centrala Östersjön (27–28.2, 29, 25, 32)	40 368	95 340 – 125 344	83 881	Beståndet fortsatt svagt även om det finns positiva signaler. Sillen är långt ifrån nivåer där återväxten är god. Se ICES färdplan för möjliga bevarandeåtgärder.
Skarpsill (22 – 32)	201 000	130 195 – 169 131	117 070	Rekordlåg rekrytering tre år i rad. Felrapportering förekommer, men dessa effekter har inte tagits med i rådet. Felrapportering medför osäkerheter i rådgivningen (se ICES).

Fiskekvoter för sill, skarpsill och torsk – att tänka på

Torskbestånden i Östersjön kollapsade 2019 och nu går sillen till synes samma öde till mötes. Skarpsillen utvecklas också svagt, enligt [årets siffror från ICES](#), med den lägsta rekryteringen någonsin.

Sill och strömming

Årets EU-förhandlingar om nästa års fiskekvoter i Östersjön är speciell för sillen och strömmingen. Både [ICES](#) och [EU-kommissionen](#) föreslår en dramatisk ökning av kvoten i centrala Östersjön, baserat på mycket osäkra underlag.¹ Förra året [föreslog EU-kommissionen en nollkvot](#) på grund av beståndets oroväckande låga biomassa, men i år ligger förslaget på häpnadsväckande 83 881 ton. En sådan hög kvot skulle innebära stora risker för beståndets, och därmed Östersjöns, framtid. Med anledning av de ovanligt [stora osäkerheterna](#) i det vetenskapliga rådet, och beståndets allvarliga situation tidigare år, bör

Fiske utgör den främsta orsaken till fiskebeståndens försämrade tillstånd. Det lämnar begränsat utrymme för bestånden att motstå andra påfrestningar som rovdjur, sjukdomar och klimatförändringar.

fiskekvoten kraftigt minskas så att beståndet tillåts återhämta sig till långsiktigt hållbara nivåer.

Skarpsill

Skarpsillen är sillens lillebror, den liknar sillen utseendemässigt men är mindre i storlek. Precis som sillen fiskas den av stora trålarfartyg och mals ned till fiskmjöl och olja. För tredje året i rad visar ICES att [skarpsillen har rekordlåg rekrytering](#) (tillskottet av ungfiskar till beståndet). Det är en varningssignal om att något inte står helt rätt till och att skarpsillen sannolikt är på nedgång. I skarpsillsfisket är det [vanligt att sill fångas som bifångst](#), men registreras som skarpsill. Arterna förväxlas, medvetet och omedvetet – vilket bidrar till att utarma sillbeståndet. För att minska risken att sillen kollapsar måste även skarpsillsfisket minska.

Torsk

Torsken i Östersjön kollapsade 2019. Sedan dess är riktat fiske på torsk förbjudet, men stora [bifångster förekommer](#) fortfarande i fisket efter plattfisk. Trots förbud mot allt riktat fiske har torsken ännu inte återhämtat sig. Forskare vet inte vad detta beror på, men en teori är att [den har svårt att hitta mat](#) – sill och skarpsill. Att kraftigt minska eller stoppa det storskaliga fisket efter sill och skarpsill skulle kunna hjälpa torsken.

¹ ICES har reviderat tidigare uppskattningar av beståndets lekbiomassa och bedömer att en ny stark årsklass är på väg in i beståndet. Men data är osäkra, och dessutom har ICES använt en ny matematisk modell vilket innebär ytterligare osäkerheter. [Läs mer i ICES råd.](#)

För ytterligare information

Konrad Stralka, VD
konrad.stralka@balticwaters.org
+46 (0)70 750 23 31

Amanda Öberg, Omvärldsanalytiker fiske och fiskeripolitik
amanda.oberg@balticwaters.org
+46 (0)70 714 81 60

Om BalticWaters

BalticWaters är en oberoende stiftelse med ett enda mål: att vårt hav ska leva. Stiftelsen genomför miljöprojekt och bedriver tillämpad forskning för att visa vilka åtgärder som kan bidra till en friskare Östersjö och livskraftiga fiskbestånd. BalticWaters verkar också för att utveckla och sprida kunskap om havet till allmänhet, myndigheter och beslutsfattare. Målet är att öka kunskapen om de utmaningar som havet står inför och bygga opinion så att beslut blir tagna och åtgärder genomförda.

Läs mer på www.balticwaters.org